

**ADVIEZEN EN BESLISSINGEN
VAN DE
COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR**

2005

COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR

INHOUDSTABEL

DEEL I.	VOORWOORD	pagina 3
DEEL II.	ALGEMEEN	
2.1.	COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR	pagina 4
2.2.	PROCEDURES	pagina 5
2.3.	AANTAL DOSSIERS	pagina 9
DEEL III.	ADVIEZEN EN BESLISSINGEN	
3.1.	PROCEDUREKWESTIES	pagina 10
3.2.	KOSTELOOSHEID BASISONDERWIJS	
3.2.1.	ALGEMEEN	pagina 11
3.2.2.	TOEGELATEN BIJDRAGE	pagina 11
3.2.3.	NIET TOEGELATEN BIJDRAGE	pagina 13
3.2.4.	BIJDRAGEREGELING	pagina 15
3.3.	KOSTELOZE TOEGANG SECUNDAIR ONDERWIJS	
3.3.1.	ALGEMEEN	pagina 16
3.3.2.	TOEGELATEN BIJDRAGE	pagina 16
3.3.3.	NIET TOEGELATEN BIJDRAGE	pagina 19
3.3.4.	BIJDRAGEREGELING	pagina 22
3.4.	ONEERLIJKE CONCURRENTIE	
3.4.1.	ALGEMEEN	pagina 24
3.4.2.	ADVIEZEN EN BESLISSINGEN	pagina 24
3.5.	POLITIEKE ACTIVITEITEN	
3.5.1.	ALGEMEEN	pagina 25
3.5.2.	ADVIEZEN EN BESLISSINGEN	pagina 25
3.6.	HANDELSACTIVITEITEN	
3.6.1.	ALGEMEEN	pagina 27
3.6.2.	ADVIEZEN EN BESLISSINGEN	pagina 28
3.7.	RECLAME EN SPONSORING	
3.7.1.	ALGEMEEN	pagina 31
3.7.2.	ADVIEZEN EN BESLISSINGEN	pagina 32
3.8.	PARTICIPATIE	
3.8.1.	ALGEMEEN	pagina 35
3.8.2.	ADVIEZEN EN BESLISSINGEN	pagina 35
DEEL IV.	BIJLAGE	
4.1.	Samenstelling Commissie Zorgvuldig Bestuur	pagina 36
4.2.	Overzicht adviezen en beslissingen in 2005	pagina 37

DEEL I. VOORWOORD

De werkzaamheden van de Commissie zorgvuldig bestuur hebben een derde jaar afgesloten.

Het aantal dossiers is in totaal volume ongeveer gelijk gebleven: ongeveer een 40-tal dossiers per jaar.

De meeste vragen en klachten hebben te maken met de kosteloosheid in het basisonderwijs en de kosteloze toegang voor het secundair onderwijs. De Commissie doet hierbij twee vaststellingen. Vooreerst zijn een aantal ouders de mening toegedaan dat het basis- en secundair onderwijs gratis is en dat ze geen enkele kost dienen te betalen aan de school. Verder hebben de vragen en klachten inzake kosteloosheid te maken met een beperkte communicatie tussen school en ouders.

De vragen en klachten omtrent concurrentie en politieke activiteiten zijn gedaald. Wellicht heeft de Commissie zorgvuldig bestuur in 2003 en 2004 de grenzen aangegeven van wat mogelijk is. Eenmaal die grenzen duidelijk zijn mag men verwachten dat scholen een leidraad hebben en er duidelijkheid is.

Rond handelsactiviteiten en reclame blijven er vragen. De autonomie die scholen terzake recent (2003) hebben gekregen is nieuw en er blijft dus nood aan informatie over hetgeen toelaatbaar is.

De Commissie zorgvuldig bestuur is in 2005 ook bevoegd voor klachten inzake participatie. Voorlopig is er één dossier behandeld, wat erg weinig is om de rol van de Commissie op dit domein in te schatten.

Ernest Duys
Voorzitter Commissie zorgvuldig bestuur

DEEL II. ALGEMEEN

2.1. COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR

De samenstelling van de Commissie werd eerst geregeld bij ministerieel besluit van 3 februari 2003. Met ingang van 1 september 2004 werd de samenstelling van de Commissie aangepast door het besluit van 19 augustus 2004.¹

Er is een kamer bevoegd voor het basisonderwijs en een kamer bevoegd voor het secundair onderwijs, de centra voor leerlingenbegeleiding, het deeltijds kunstonderwijs en het volwassenenonderwijs. Klachten en vragen die te maken hebben met alle onderwijsniveaus worden in een gemeenschappelijke zitting behandeld.

De voorzitter, die een magistraat of eremagistraat is, wordt bijgestaan door een secretaris, die ambtenaar is bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De voorzitter oordeelt over de ontvankelijkheid van de vragen en klachten. De zittingen zijn slechts rechtsgeldig indien alle leden of hun plaatsvervangers aanwezig zijn. Per kamer moet één lid voldoen aan de voorwaarden om tot rechter in handelszaken benoemd te worden (bedrijfsleven), één lid moet deskundig zijn op het gebied van de bescherming van de consumenten (onderwijsklanten) en twee leden moeten vertrouwd zijn met het onderwijsveld.

Vanaf 1 april 2005 werd de Commissie zorgvuldig bestuur bevoegd inzake klachten over de toepassing van het participatiedecreet van 2 april 2004.

Op de website van het departement Onderwijs beschikt de Commissie over een afzonderlijke webpagina waar alle adviezen en beslissingen gepubliceerd worden. Ook de jaarverslagen 2003, 2004 en 2005 staan vermeld op deze site: www.ond.vlaanderen.be/zorgvuldigbestuur.

¹ Ministerieel Besluit van 19 augustus 2004 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur, Belgisch Staatsblad, 9 september 2004.

2.2. PROCEDURES

Iedere belanghebbende zowel binnen als buiten het onderwijsveld kan over zijn rechten en plichten inzake zorgvuldig bestuur informatie inwinnen of een conflict beslechten door twee verschillende procedures te volgen : enerzijds een informatieve vragenprocedure en anderzijds een klachtenprocedure.

2.2.1. VRAAG EN ADVIES

Stap 1

Iedereen die bij een bepaald optreden van een school in het kader van zorgvuldig bestuur een belang heeft, kan om het even wanneer een vraag indienen. Hij die geen belang heeft, kan geen vraag indienen.

Vragen sturen belanghebbenden door via de post of e-mail ofwel leggen zij ze neer op het secretariaat van de Commissie tijdens de kantooruren:

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Departement Onderwijs
Secretariaat-generaal 5B25
Commissie zorgvuldig bestuur
Willy Van Belleghem tel. 02/553.95.55 - fax: 02/553.95.25
zorgvuldigbestuur.onderwijs@vlaanderen.be
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel

Stap 2

De voorzitter oordeelt over de ontvankelijkheid van de vraag. Hij houdt daarbij rekening met de bevoegdheden van de Commissie zorgvuldig bestuur en de procedurevoorschriften (adres, termijnen, belang). Anonieme vragen zijn niet ontvankelijk.

Het secretariaat informeert dadelijk per post of de betrokkenen over de niet-ontvankelijkheid. In geval van ontvankelijkheid wordt de vraag ter behandeling voorgelegd aan de Commissie.

Stap 3

De Commissie stelt haar advies op binnen een termijn van 60 kalenderdagen die ingaat op de datum vermeld op de zending of e-mail met de vraag of op de datum van neerlegging op het secretariaat. De betrokkenen ontvangen een afschrift per post of e-mail.

2.2.2. KLACHT EN BESLISSING

Stap 1

Iedereen die bij een bepaald optreden van een school in het kader van zorgvuldig bestuur een belang heeft kan een klacht indienen binnen een termijn van zestig kalenderdagen na de vaststelling of de kennisname van de betwiste feiten. Hij die geen belang heeft, kan geen klacht indienen.

De belanghebbende heeft er alle belang bij meteen alle mogelijke elementen naar inhoud en personen toe te beschrijven om de zaak snel en correct te laten behandelen door de Commissie. Vermits de werkzaamheden van de Commissie gebonden zijn aan decretale vastgelegde termijnen, wordt er geen uitstel van behandeling verleend.

Een klacht inzake zorgvuldig bestuur wordt bij aangetekend schrijven ingediend op het adres van de Commissie:

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Departement Onderwijs
Secretariaat-generaal 5B25
Commissie Zorgvuldig Bestuur
Willy Van Belleghem tel. 02/553.95.55 - fax: 02/553.95.25
zorgvuldigbestuur.onderwijs@vlaanderen.be
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel

Stap 2

De voorzitter oordeelt over de ontvankelijkheid van de klacht. Hij houdt daarbij rekening met de bevoegdheden van de Commissie zorgvuldig bestuur en de procedurevoorschriften (aangetekend schrijven, adres, termijnen, belang). Anonieme klachten zijn niet ontvankelijk. Het secretariaat informeert dadelijk per post de betrokkenen over de niet-ontvankelijkheid. In geval van ontvankelijkheid wordt de klacht ter behandeling voorgelegd aan de Commissie.

Stap 3

De Commissie stelt bij een ontvankelijke klacht alle betrokkenen schriftelijk in kennis.

De schriftelijke melding aan de betrokkenen bevat:

1° de ontvangst van de klacht;

2° de mogelijkheid voor de verwerende partij om een verweerschrift binnen een termijn van 15 kalenderdagen in te dienen. De termijn van 15 dagen loopt vanaf de postdatum vermeld op de zending met de melding van de ontvangst van de klacht door de Commissie;

3° de plaats, de dag en het uur waar de zitting zal worden gehouden;

4° voor het huishoudelijk reglement en de samenstelling van de Commissie wordt verwezen naar de website.

Stap 4

Binnen een termijn van 15 kalenderdagen (nl. de eerste vijftien dagen van bovenvermelde zestig dagen-beslissingstermijn) kan de betrokken school of centrum een verweerschrift indienen.

De voorzitter van de Commissie kan op uitdrukkelijk verzoek van de onderwijsinstelling en rekening houdend met de complexiteit van een dossier:

1° een verlenging van de termijn van vijftien kalenderdagen toestaan;

2° de indiening van schriftelijke stukken op de zitting van de Commissie toestaan.

De onderwijsinstelling moet dit uitdrukkelijk vragen en de reden opnoemen.

De betrokkenen melden binnen de 15 kalenderdagen na de postdatum vermeld op de zending door de Commissie met de melding van de ontvangst van de klacht, wie ze als getuigen willen oproepen. Het secretariaat schrijft de getuigen aan.

Stap 5

De zitting is rechtsgeldig als de voorzitter en de leden of hun plaatsvervanger aanwezig zijn en wanneer alle betrokkenen tijdig bij aangetekende zending zijn opgeroepen.

De Commissie hoort de betrokkenen. De betrokkenen kunnen zich op de zitting laten bijstaan of vervangen door een raadsman. Behoudens in het geval van overmacht, is een beslissing van de Commissie geldig bij afwezigheid van de betrokkenen, voor zover deze tijdig en bij aangetekend schrijven werden opgeroepen.

De Commissie kan ambtshalve of op verzoek van één of meer betrokkenen getuigen horen op de zitting.

Bij een beslissing van de Commissie over een overtreding van de beginselen van zorgvuldig bestuur beslist de Commissie in tweede instantie over het al of niet opleggen van een sanctie.

In het geval de Commissie meent de betrokken onderwijsinstelling een sanctie te moeten opleggen, brengt ze het bestuur op de hoogte van het gegrond zijn van de klacht en de door de Commissie voorlopig bepaalde sanctie.

Het aangetekend schrijven met de mededeling van de beslissing en de oplegging van een sanctie bevat de melding dat binnen een termijn van 60 kalenderdagen na de postdatum vermeld op de zending met de beslissing, het bestuur het nodige gevolg kan geven inzake intrekking, herziening of passende genoegdoening.

Zo het bestuur binnen de termijn van 60 kalenderdagen geen gevolg geeft aan de beslissing van de Commissie, wordt de sanctie uitvoerbaar.

Zo het bestuur binnen de termijn van 60 kalenderdagen de bestreden handeling intrekt, vervalt de sanctie.

Zo het bestuur binnen de termijn van 60 kalenderdagen de bestreden handeling herziet of voorziet in een passende genoegdoening, oordeelt de Commissie of de aanpassing voldoende is.

Werd niet in een rechtsherstel voorzien of is het rechtsherstel niet afdoende, dan stelt de Commissie een definitieve sanctie vast. Dit kan de oorspronkelijk voorgestelde sanctie zijn of, in geval van gedeeltelijk rechtsherstel, een meer aangepaste sanctie.

Stap 6

Op het einde van de klachtenprocedure levert de Commissie een gemotiveerde administratieve beslissing af. De Commissie beslist zowel over de inhoud van de klacht (zorgvuldig bestuur) als over de eventuele sanctie.

De Commissie beslist binnen een termijn van 60 kalenderdagen die ingaat op de dag na de postdatum vermeld op de zending met de klacht. De beslissing wordt uiterlijk de laatste dag van die termijn per aangetekend schrijven verstuurd naar de betrokkenen.

De termijn van 60 kalenderdagen wordt opgeschort gedurende de periode van 6 juli tot en met 15 augustus.

De sancties die kunnen worden uitgesproken door de Commissie zijn de volgende:

1° een gedeeltelijke terugbetaling van de werkingsmiddelen van de betrokken onderwijsinstelling. De terugvordering of inhouding kan echter niet meer bedragen dan 10 procent van de werkingsmiddelen en kan er niet toe leiden dat het aandeel in de werkingsmiddelen dat bestemd is voor personeelsaangelegenheden in absolute cijfers kleiner wordt dan wanneer de maatregel niet zou getroffen zijn.

2° aan het betrokken centrum voor volwassenenonderwijs een financiële sanctie opleggen overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 2 maart 1999 tot regeling van een aantal aangelegenheden van het volwassenenonderwijs (artikel 66 §2). Dit betekent dat de financiële sanctie ten hoogste 5% kan bedragen van het aantal leraarsuren dat aan het bestuur wordt toegekend, vermenigvuldigd met 1250 euro en/of een gehele of gedeeltelijke terugbetaling van het inschrijvingsgeld kan inhouden.

Met werkingsmiddelen wordt bedoeld het budget dat de overheid aan scholen of centra toekent voor de werking en die uitbetaald zijn het schooljaar voorafgaand aan het schooljaar waarin zich het te sanctioneren feit voordoet.

De sanctie is slechts uitvoerbaar de dag nadat de termijn om beroep in te stellen verstreken is.

Stap 7

Tegen een beslissing van de Commissie kan betrokkene beroep instellen bij de Vlaamse Regering. Betrokkene stelt het beroep in binnen een termijn van zestig kalenderdagen die ingaat de dag na de postdatum van de betekening van de beslissing. Het beroep moet per aangetekend schrijven worden ingesteld. Dit beroep schorst de uitvoerbaarheid van de beslissing met inbegrip van de eventuele sanctie.

De Vlaamse Regering heeft op haar beurt zestig kalenderdagen de tijd om de commissiebeslissing te bevestigen, te wijzigen of te vernietigen op legaliteits- of opportuniteitsgronden (schending van de beginselen inzake "zorgvuldig bestuur" of strijdigheid met het algemeen belang).

In geval van vernietiging neemt de Vlaamse Regering zelf een nieuwe beslissing eventueel met inbegrip van een sanctie.

De beslissing van de Vlaamse Regering moet uiterlijk de laatste dag van de beslissingstermijn van zestig dagen bij aangetekend schrijven naar de betrokkenen worden verstuurd.

Tegelijkertijd brengt de Vlaamse Regering de Commissie op de hoogte van haar beslissing.

Stap 8

Tegen de beslissing in beroep door de Vlaamse Regering is verder verhaal mogelijk bij de gewone rechtbank of de administratieve rechter (Raad van State).

2.3. AANTAL DOSSIERS

	2003	2004	2005
1a. Kosteloosheid Basisonderwijs	7	13	11
1b. Kosteloze toegang Secundair onderwijs	9	15	14
2. Eerlijke concurrentie	4	1	1
3. Politieke activiteiten	4	7	1
4. Handelsactiviteiten	8	2	5
5. Reclame en sponsoring	6	7	6
6. Participatie (vanaf 2005)			1
TOTAAL	38	45	39

DEEL III. ADVIEZEN EN BESLISSINGEN

3.1. PROCEDUREKWESTIES

In een aantal dossiers zijn vragen en klachten aan bod gekomen en werd er door de Commissie geen uitspraak ten gronde gedaan. Het ging om procedurekwesties.

Niet-bevoegd

De Commissie verklaart zich niet bevoegd betreffende gratis theorielessen als voorbereiding op het theoretisch examen autorijbewijs B door een vzw KTA-autorijsschool. De cursussen worden gegeven door een vzw, die niet tot het domein van het Ministerie van Onderwijs behoort.²

Geen advies

In een concreet dossier beklagt de vraagsteller zich over het optreden van een concurrerende school. Ouders werden opgebeld. De school van de vraagsteller werd daarbij niet in een verkeerd daglicht gesteld. Er waren geen belangrijke effecten inzake leerlingenaantal. De Commissie heeft geen advies opgesteld omdat de aangebrachte gegevens onvoldoende waren opdat de Commissie zich van de ernst van die feiten zou kunnen overtuigen en een uitspraak kon doen over daden die in casu oneerlijke concurrentie tussen scholen zouden impliceren. Er werden achteraf geen aanvullende stukken ingediend door de vraagsteller.³

² CZB/V/KSO/2005/92

³ CZB/V/KBO/2005/90

3.2 KOSTELOOSHEID BASISONDERWIJS

3.2.1 ALGEMEEN

Internationale verdragen, de Grondwet en het decreet basisonderwijs voorzien dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerd basisonderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Verder kunnen geen bijdragen gevraagd worden voor onderwijsgebonden kosten die noodzakelijk in het kader van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen.

Het principe van kosteloos onderwijs betekent niet dat aan de ouders geen bijdrage mag gevraagd worden maar houdt wel in dat er geen inschrijvingsgeld mag gevraagd worden. Ouders moeten niet betalen voor datgene wat noodzakelijk is in het kader van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen.

Een school kan onderwijsactiviteiten organiseren die niet noodzakelijk zijn in het kader van eindtermen en ontwikkelingsdoelen, zowel binnen of buiten de lestijden en al of niet binnen de schoolgebouwen.

Scholen organiseren buiten onderwijs ook dienstverlening, zoals bijvoorbeeld reftertoezicht. In beide gevallen geldt het principe van de kosteloosheid van het basisonderwijs niet. Het gaat om een afzonderlijke dienstverlening die niet verplicht is en waarvoor een bijdrage aan de ouders kan worden gevraagd.

De regelgeving voorziet wel dat de omvang van de bijdrage ter sprake komt in het participatieproces en dat er afwijkingen zijn voor de minder goeude ouders. De vergelijking tussen gemaakte kosten en gevraagde bijdrage dient in eerste instantie te gebeuren in de participatieorganen. Het schoolbestuur dient daarna bij de inschrijving via het schoolreglement alle ouders duidelijk en precies op de hoogte te brengen van de verschillende soorten bijdragen.

De Commissie Zorgvuldig Bestuur is wel van oordeel dat in het kader van een afzonderlijke dienstverlening de school geen willekeurige bijdragen mag vragen. Het aanrekenen van kosten in de bijdrage dient reëel te zijn: enerzijds in overeenstemming met de door de school effectief gemaakte kosten en anderzijds kosten voor goederen of diensten waarvan de betrokken leerling gebruik heeft gemaakt.

3.2.2 TOEGELATEN BIJDRAGE

- Kosteloos aanbod niet schoolgebonden hulpverlening⁴

Het schoolbestuur kan een niet schoolgebonden hulpverlening kosteloos organiseren. De organisatie ervan valt volledig onder de autonomie en verantwoordelijkheid van het schoolbestuur dat daarbij wel alle geldende regelgeving (onderwijs, niet-onderwijs) dient na te leven.

⁴ CZB/V/KBO/2005/97

- Niet schoolgebonden hulpverlening in het gewoon onderwijs⁵

De niet schoolgebonden hulpverlening (o.a. revalidatie) valt buiten de onderwijsregeling en is dus in principe niet kosteloos. Dat om praktische redenen de hulpverlening in de school wordt georganiseerd, houdt niet in dat er sprake is van recht op kosteloosheid of van afstand van de vrije keuze van zorg.

Wanneer een school niet kosteloze en niet schoolgebonden hulpverlening toelaat in de school dan dient vooraf duidelijk het onderscheid gemaakt te worden met het schoolgebonden aanbod. Een school dient duidelijk te zijn in haar informatie omtrent het aanbod en moet het vrijwillig karakter ervan benadrukken. De directie dient de ouders vooraf duidelijk te informeren dat een behandeling te hunnen laste valt. Het is wenselijk dat het schoolbeleid inzake een niet kosteloos aanbod aan hulpverlening duidelijk gecommuniceerd wordt aan de ouders, o.a. via het schoolreglement.

De Commissie zorgvuldig bestuur is van oordeel dat de school autonomie heeft inzake de concrete uitwerking van het niet schoolgebonden aanbod. Scholen kunnen diverse hulpverleners aangesproken door de ouders toelaten. Hier geldt de gelijke behandeling van de leerlingen en de vrije keuze voor de ouders inzake de zorgverstreker. De scholen kunnen ook omwille van de kwaliteit van de zorg en de samenhang binnen de schoolorganisatie een eigen georganiseerd aanbod van externe hulpverleners aanbieden. Hier geldt de vrijheid van de ouders om al of niet op het aanbod in te gaan.

- Kosten bij de verplichting voor een fietshelm⁶

De verplichting inzake fietshelm bij schooluitstappen behoort tot de autonomie van de lokale onderwijsgemeenschap. Schoolbesturen en ouders kunnen hierover afspraken maken die terug te vinden zijn in het schoolreglement en dus voorafgaand aan het schooljaar duidelijk zijn voor alle ouders en leerlingen. Rekening houdende met de veiligheid van de kinderen en verantwoordelijkheden van het schoolbestuur kan de school in overleg veiligheidsmaatregelen dwingend opleggen.

Schooluitstappen en de bijkomende fietshelm zijn niet noodzakelijk voor de eindtermen en ontwikkelingsdoelen en kunnen tot de facultatieve niet verplichte activiteiten worden gerekend. Voor dergelijke activiteiten kan er een bijdrage of een kost zijn ten laste van de ouders. Daarbij komt dat de fietshelm betaald wordt aan de lokale fietshandelaar, eigendom blijft van de ouders en dus ook buiten schoolverband kan worden gebruikt.

- Bijdrage voor elementaire schoolbenodigheden⁷

Een aantal diensten of goederen (kaftpapier, ringmappen, boekentassen, schooletuis, e.a.) zijn niet noodzakelijk in het kader van eindtermen en ontwikkelingsdoelen en hiervoor kan een bijdrageregeling gelden.

⁵ CZB/V/KBO/2005/86, CZB/V/KBO/2005/89 en CZB/V/KBO/2005/97

⁶ CZB/V/KBO/2005/99

⁷ CZB/V/KBO/2005/113

- Bijdrage voor bos-, Schelde- en zeeklassen⁸

Pedagogisch-didactische uitstappen, zoals ondermeer bos-, Schelde- en zeeklassen zijn niet noodzakelijk zijn in het kader van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen. Ze gelden als een ondersteuning of een illustratie. Er kan dus een bijdrage gevraagd worden aan de ouders.

Dit houdt in dat er geen verplichting is voor de ouders inzake deelname, zeker als dergelijke uitstappen met een belangrijke kost voor de ouders, geregeld voorkomen. Het is vervolgens de opdracht van de school om de afspraken voor minder goeie ouders na te kijken en/of te voorzien in opvang voor de leerlingen die een uitstap niet meemaken. De opvang in de school dient een kwaliteitsvol alternatief te zijn en dient aan te sluiten op het leer- en opvoedprogramma van de betrokken leerling.

In deze zaak stelt de Commissie Zorgvuldig Bestuur vast dat er in de betrokken school belangrijke bedragen worden gevraagd aan de ouders. Het recht op onderwijs kan hierdoor in het gedrang komen. Het is dan ook wenselijk dat schoolbestuur en participatieorganen bijdragen van de ouders kritisch bevragen en zo laag mogelijk houden.

- Bijdrage voor verkeersongevallenverzekering⁹

Het aanrekenen aan de ouders van een verkeersongevallenverzekering voor leerlingen bij verplaatsingen buiten de school die aanvullend is op bestaande en reeds afgesloten verzekeringspolissen ten laste van de school, is toegelaten.

3.2.3 NIET TOEGELATEN BIJDRAGE

- Bijdrage voor verbruiksmaterialen¹⁰

Het is strijdig met de kosteloosheid in het basisonderwijs de uitgaven voor de algemene werking van de school als organisatie en waarvoor een werkingsbudget is voorzien door de overheid op te nemen in de bijdrageregeling.

Het gaat om EHBO, administratie van de school, communicatie met de ouders, e.a. Dit zijn kosten die volgen uit de algemene werking van een basisschool, waarvoor volgens het decreet basisonderwijs de schoolbesturen een werkingsbudget ontvangen.

De ouders zijn niet verplicht dit soort forfaitaire bijdrage te betalen.

- Bijdrage voor leer- en werkboeken¹¹

Schoolbenodigdheden zoals schoolboeken, schriften, werkboekjes, agenda e.a., die noodzakelijk zijn in het kader van eindtermen en ontwikkelingsdoelen zijn gratis.

⁸ CZB/KL/KBO/2005/118

⁹ CZB/V/KBO/2005/120

¹⁰ CZB/V/KBO/2005/94

¹¹ CZB/KL/KBO/2005/104

- Bijdrage voor seksuele voorlichting¹²

De onderwijsregelgeving voorziet in de eindtermen van het basisonderwijs. Deze uitwerking van een aantal eindtermen houden seksuele voorlichting in. Hiervoor kan de school geen bijdrage vragen aan de ouders, zeker als het gaat om een uiteenzetting binnen de school zelf. Er kan geen bijdrage gevraagd worden aan de ouders.

- Bijdrage voor aankoop opbergkoffer¹³

Een schoolbestuur is volledig autonoom inzake de werking van de klasorganisatie. Een school kan omwille van afspraken inzake netheid en orde werken met een uniforme en verplaatsbare bergruimte.

Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor een basisuitrusting bij de opstart van een school en de verdere werking ervan. De schoolbesturen ontvangen daarnaast een werkingsbudget van de overheid voor onder meer de uitrusting van de school.

Een uniforme verplaatsbare bergruimte behoort dus voor een basisschool die daarvoor kiest, tot de basisuitrusting. Een dergelijke bergruimte kan niet worden beschouwd als een persoonlijk geïndividualiseerd gebruiksvoorwerp van de leerling. Er kan dan ook geen bijdrage gevraagd worden aan de ouders.

- Bijdrage voor elementaire schoolbenodigdheden¹⁴

Al hetgeen noodzakelijk is in het kader van eindtermen en ontwikkelingsdoelen (potloden, gom, puntenslijper, passer, gradenboog, lat, stiften, schaar e.a.) in het basisonderwijs dient kosteloos te zijn voor de ouders. Rekening houdend met de pedagogische vrijheid kan dit in elke school anders zijn.

Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor een basisuitrusting bij de opstart van een school en de verdere werking ervan. De schoolbesturen ontvangen daarnaast een werkingsbudget van de overheid voor onder meer de uitrusting van de school. Hiervoor kan geen bijdrage gevraagd worden.

De ouders zijn niet verplicht de kosten die in dit verband gevraagd worden ook te betalen.

- Kosten inzake verzekeringen voor leerlingen¹⁵

De kost inzake gewone verzekering voor leerlingen tijdens de schooluren kan niet verplicht doorgerekend worden aan de ouders. De kosten inzake verzekering voor gebouwen en personen houden geen verband met de inhoud en kwaliteit van verplichte of niet verplichte onderwijsactiviteiten, maar behoren tot een sokkel van vaste algemene kosten die in eerste instantie ten laste zijn van het schoolbestuur. Op systematische wijze de kosten van verzekeringen doorrekenen aan ouders houdt in dat er een bijdrage gevraagd wordt zonder directe link met het verstrekken van onderwijs waardoor de kosteloze toegang in gevaar kan komen.

¹² CZB/V/KBO/2005/105

¹³ CZB/V/KBO/2005/110

¹⁴ CZB/V/KBO/2005/113

¹⁵ CZB/V/KBO/2005/112

3.2.4 BIJDRAGEREGELING

Tijdstip bijdrageregeling communicatie¹⁶

Het schoolbestuur dient na advies van de participatieorganen in het schoolreglement de bijdrageregeling duidelijk en volledig op te nemen. Het schoolreglement krijgen de ouders bij de inschrijving mee, ten laatste bij de start van een schooljaar. Het is daarbij de bedoeling van de bijdrageregeling dat ouders bij de start van het schooljaar een duidelijk zicht hebben op de kost die het nieuwe schooljaar meebrengt. Het schoolreglement dat geen bijdrageregeling bevat en enkel verwijst naar een “activiteitenkalender” is niet in overeenstemming met de geldende regelgeving. Hetzelfde geldt voor scholen die doorheen het schooljaar werken met aanvullende los van elkaar staande nota’s en bijdragen.

De school dient er over te waken dat er verder voldoende communicatie is over de concrete bijdrageregeling. Ouders krijgen de mogelijkheid om op aanvraag alle mogelijke details van allerhande kosten en rekeningen te bekomen. Het is redelijk dat de school zelf niet het initiatief neemt om voor alle leerlingen de bewijsstukken van uitgaven voor te leggen. Ouders en school moeten voldoende met elkaar communiceren zodat een volledig inzicht kan bekomen worden aangaande schoolrekeningen, zij het voor de details op verzoek van de ouders.

¹⁶ CZB/V/KBO/2005/105

3.3 KOSTELOZE TOEGANG SECUNDAIR ONDERWIJS

3.3.1 ALGEMEEN

In het secundair onderwijs bestaat het principe van de kosteloosheid van het onderwijs niet. Voor onderwijsactiviteiten mogen effectieve, aantoonbare en verantwoorde kosten van goederen en diensten worden aangerekend als die in evenwichtige verhouding staan tot de eigenheid en de doelgroep. Er mag geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd. Op basis van de geldende regelgeving voor het secundair onderwijs kunnen diensten en goederen die nodig zijn voor het leren en opvoeden in het onderwijs aangerekend worden in de bijdrage van de ouders.

Naast de onderwijsactiviteiten, mag ook voor de afzonderlijke dienstverlening (refter, uitstappen, e.a.) een bijdrage aan de ouders of de leerlingen gevraagd worden.

De regelgeving voorziet wel dat de omvang van de bijdrage ter sprake komt via overleg in het participatieproces en dat er afwijkingen kunnen zijn voor de minder gegoede ouders. De vergelijking tussen gemaakte kosten en gevraagde bijdrage dient in eerste instantie te gebeuren in de participatieorganen. Het schoolbestuur dient daarna bij de inschrijving alle ouders duidelijk en precies op de hoogte te brengen van de verschillende soorten bijdragen.

De Commissie is van oordeel dat in het kader van onderwijskosten en een afzonderlijke dienstverlening de school geen willekeurige bijdragen mag vragen. Het aanrekenen van kosten in de bijdrage dient reëel te zijn: enerzijds in overeenstemming met de door de school effectief gemaakte kosten en anderzijds kosten voor goederen of diensten waarvan de betrokken leerling gebruik heeft gemaakt.

3.3.2 TOEGELATEN BIJDRAGE

- Bijdrage voor onderwijsmateriaal en aankoop gereedschap¹⁷

Een aantal kosten (kopieën voor het onderwijsprogramma, studiereizen, toetsen, rapport, e.a.) hebben te maken met leren en opvoeden binnen het noodzakelijke onderwijsprogramma. Hiervoor mag een bijdrage gevraagd worden aan de ouders. Het gaat om een bijdrage voor een duidelijk individualiseerbare dienst of goed voor een bepaalde leerling. Een secundaire school dient wel blijvend de bijdrage voor leerlingen en ouders voor ondermeer fotokopieën kritisch te analyseren: geen dubbel gebruik leerboek en kopie voor één lesinhoud, geen onnodige kopieën, alleen kopieën die direct de leerlingen ten goede komen, kopiebijdrage in overeenstemming met de kosten voor de school e.a.

Een reële bijdrage is verantwoord bij leermiddelen (kopieën, boeken, CD-ROM) die individueel aan de leerlingen ter beschikking worden gesteld ofwel via verkoop of via verhuur. Het zijn goederen of diensten van beperkte waarde die omwille van de eenvormigheid, de prijskorting en de snelle opstart van het schooljaar globaal in één keer ter beschikking gehouden worden waar nodig.

¹⁷ CZB/V/KSO/2004/84 en CZB/V/KSO/2005/121

Het is wel zo dat de bijdrage geen direct of indirect inschrijvingsgeld mag vormen en ze best aanleunt bij de aanschafprijs of een gedeelte ervan.

- Opportuniteit van een bepaald leermiddel¹⁸

Het behoort tot de bevoegdheid van het schoolbestuur om binnen zijn pedagogisch project en de goedgekeurde leerplannen aan de ouders te vragen zich bepaalde leermiddelen die verantwoord zijn voor het betrokken leerjaar aan te schaffen (een CD-rom die door de uitgeverij geïntegreerd is in een werkboek). Die aankoop is opgenomen in de bijdrageregeling toegevoegd aan het schoolreglement en besproken in de participatieorganen.

Het schoolbestuur behoudt hier zijn autonomie en is niet afhankelijk van bepaalde onderwijsinstanties. Het is daarbij wenselijk dat naast de doelstellingen voor bepaalde leerlingen van de school en de mogelijkheden van het leermiddel ook met de kostprijs rekening gehouden wordt.

De Commissie is niet bevoegd om op het domein op te treden van de voorziene lokale autonomie voor schoolbesturen op pedagogisch vlak zowel wat betreft inhoud als methodiek. Evenwel wordt gevraagd aan schoolbesturen om bij aankopen van frequent gebruikte leermiddelen bij uitgeverijen de kwestie van de "open bron software" en het "multiplatform" karakter ter sprake te brengen. Anderzijds is het goed dat scholen zo veel mogelijk schikkingen treffen om leerlingen een computer te laten gebruiken buiten de eigenlijke klasuren.

Het is wel noodzakelijk dat, indien belangrijke leermiddelen als een computer noodzakelijk zijn, er rekening gehouden wordt met minder gegoede ouders of de concrete situatie van sommige leerlingen. Scholen moeten zo veel mogelijk schikkingen treffen om leerlingen een computer te laten gebruiken in de school buiten de eigenlijke lessen. Dit geldt ook voor bvb. het uitprinten van voor het onderwijs noodzakelijk studiemateriaal.

- Bijdrage voor annulatieverzekering bij schooluitstappen¹⁹

Schooluitstappen behoren niet tot het basisaanbod en moeten in principe beschouwd worden als niet verplicht. De effectieve kosten kunnen in rekening gebracht worden bij de ouders, op voorwaarde dat ze relevant, kwaliteitsvol zijn en in een evenwichtige verhouding staan tot de doelgroep van het secundair onderwijs. Voor schooluitstappen kan dus een bijdrage gevraagd worden, eventueel met inbegrip van de kosten van een annulatieverzekering.

Het is wel een federale verplichting voor het schoolbestuur om bij de reisorganisatie zich enkel te beperken tot het geven van informatie rond een annulatieverzekering. Het is aan de ouders om volledig vrijwillig en afzonderlijk een annulatieverzekering te nemen, zonder verplichting of druk vanuit het schoolbestuur.

¹⁸ CZB/V/KSO/2005/93 en CZB/V/SKO/2005/103

¹⁹ CZB/V/KSO/2005/121

- Bijdrage voor niet schoolgebonden begeleiding²⁰

Vooraleer een vorm van niet schoolgebonden begeleiding kan worden ingeschakeld, moet de school zorgvuldig nagaan of de beoogde remediëring ook niet kan worden bereikt met een schoolgebonden draagvlak. Het is een opdracht van het onderwijs om het draagvlak voldoende ruim te houden.

Wanneer een school niet kosteloos en niet-schoolgebonden leren toelaat in de school dan dient vooraf duidelijk het onderscheid gemaakt te worden met het schoolgebonden aanbod. Een school dient duidelijk te zijn in haar informatie omtrent het aanbod en moet het vrijwillig karakter ervan benadrukken. De directie dient de ouders vooraf duidelijk te informeren dat een kost te hunnen laste valt. Het is wenselijk dat het schoolbeleid inzake een niet kosteloos aanbod aan leren duidelijk met de ouders communiceert, o.a. via het schoolreglement.

- Een bijdrage voor een oudercomité is vrijwillig²¹

Een door de ouders te betalen bijdrage voor een oudercomité kan geen of slechts een beperkt verband hebben met de kosten voor onderwijs van één bepaalde leerling. De werking van een oudercomité is gericht naar de volledige school en kan dus de effectieve onderwijskost voor één bepaalde leerling verhogen zonder dat er een product of dienstverlening aan beantwoordt. Na raadpleging van de voorziene participatieorganen kan een schoolbestuur op vrijwillige basis een reële bijdrage vragen voor de werking van een oudercomité.

- Solidariteitsbijdrage voor stagekosten²²

Voor zover er voor de onderwijssector kosten verbonden zijn aan het volgen van een stage in het bedrijfsleven dient er binnen onderwijs overleg te zijn. Het komt aan de deelnemers van het participatieproces (personeel, ouders, leerlingen) toe om in dit verband afspraken voor te stellen om net als voor de andere onderwijskosten in het secundair onderwijs, kosten ten laste te leggen van de ouders en leerlingen en/of de schoolbesturen. Afspraken rond stagekosten zijn terug te vinden in de bijdrageregeling die bij de aanvang van het schooljaar schriftelijk aan de ouders wordt bedeed. Kosten voor stage in het bedrijfsleven door leerlingen van het secundair onderwijs kunnen ten laste zijn van de leerlingen of ouders en vormen geen indirect inschrijvingsgeld.

Een solidariteitsbijdrage in dit dossier dient beschouwd te worden als een gift van de ouders aan het schoolbestuur en waarvan de ouders op elk moment kunnen beslissen de betaling stop te zetten. Een solidariteitsbijdrage kan nooit een verplichting zijn en dient na overleg in de participatieorganen, duidelijk in het schoolreglement vermeld te worden, ondermeer het vrijwillig karakter en de afwijkingen en verder transparant zijn ten aanzien van de ouders.

²⁰ CZB/V/KSO/2005/122

²¹ CZB/V/KSO/2004/84

²² CZB/V/KSO/2005/101

Leerlingen van ouders die niet wensen een solidariteitsbijdrage te betalen kunnen niet verstoken worden van deelname aan leren, opvoeden en onderwijsactiviteiten (stage). Een onenigheid tussen ouders en schoolbestuur over een vrijwillige solidariteitsbijdrage kan niet sanctionerend werken door leerlingen te onthouden van leren en opvoeden.

De solidariteitsbijdrage moet ten allen tijde een vrijwillig karakter behouden. Het is eventueel de taak van het schoolbestuur om alle ouders te overtuigen van haar handelswijze.

3.3.3 NIET TOEGELATEN BIJDRAGE

- Bijdrage voor het gebruik van duurzame leermiddelen²³

Een individuele bijdrage voor duurzame leermiddelen (piano, bibliotheek, internet, mediatheek, e.a.) die voor een globaal gebruik bestemd zijn en binnen het patrimonium van de school blijven, kan een indirect inschrijvingsgeld vormen. Daarbij komt dat dergelijke bijdrage geen direct verband heeft met een duidelijk individualiseerbare dienstverlening van de school, omdat leerlingen van diverse afdelingen op een variabele wijze gebruik maken van bijvoorbeeld, het internet of de bibliotheek. Ouders kunnen dan ook niet verplicht worden om een bijdrage te betalen voor het gebruik van o.a. de bibliotheek voor het noodzakelijke onderwijsprogramma van een leerling.

- Bijdrage voor communicatie met ouders²⁴

Een aantal uitgaven in verband met de communicatie tussen school en ouders (uitnodiging oudercontacten, kosten administratie, folders) zijn kosten die tot de basiswerking op organisatorisch vlak van een school moeten gerekend worden. De kosten van het organiseren van onderwijs zijn ten laste van het schoolbestuur. De overheid komt wel tussen in die kosten door een werkingsbudget (dotatie) toe te kennen. Kosten die gemaakt worden voor de basiswerking van een school dienen dan ook gedragen te worden door het schoolbestuur.

- Geldboetes op school²⁵

Een bijdrage (boete) voor het niet nakomen van een verplichting of een afspraak is onaanvaardbaar omdat er geen kost ten laste van de school aan beantwoordt. Het financieel sanctioneren van leerlingen voor het niet nakomen van een afspraak wordt beschouwd als een bijdrage die zou kunnen evolueren tot een indirect inschrijvingsgeld. Een bijdrage kan wel bij het leveren van een nieuw goed (leerlingenkaart) na beschadiging of verlies van het origineel. Deze regeling dient wel na overleg in de participatieorganen opgenomen te worden in de bijdrageregeling.

²³ CZB/V/KSO/2004/84

²⁴ CZB/V/KSO/2004/84

²⁵ CZB/V/KSO/2005/87 en CZB/V/KSO/2005/121

- Bijdrage voor schooluitstap met afwezigheid²⁶

Leerlingen die een bepaalde reis niet meemaken en volgens de afspraken in het schoolreglement reglementair afwezig zijn, hoeven hiervoor niet te betalen. Maar het kan niet de bedoeling zijn dat scholen zonder meer verplaatsingskosten voorschieten voor leerlingen die uiteindelijk niet wensen mee te gaan. Dit kan enkel in duidelijk onvoorziene omstandigheden.

- Bijdrage voor boeken bij schoolverandering²⁷

Ouders betalen in het secundair onderwijs de leermiddelen (boeken) die hun leerlingen effectief meekrijgen. Bij een schoolverandering moet hiermee rekening gehouden worden door bijvoorbeeld afrekeningen per trimester. Het is niet toegelaten dat ouders of leerlingen betalen voor leermiddelen die ze niet in bezit krijgen.

- Bijdrage voor kopieën bestemd voor personeel, directie, schoolbestuur²⁸

Onder een algemene titel van “kopieën” mogen aan de leerlingen geen kosten aangerekend worden die bestemd zijn voor personeel, directie, schoolbestuur. Deze kosten hebben geen direct verband hebben met een duidelijk individualiseerbare dienstverlening aan een leerling, maar behoren tot een sokkel van vaste algemene kosten die in eerste instantie ten laste zijn van het schoolbestuur en niet individueel kunnen worden aangerekend. Ouders kunnen niet verplicht worden kosten die voor een bepaalde leerling niet reëel zijn, te betalen.

- Bijdrageregeling en diploma²⁹

Het volgen van onderwijs en het bewijs ervan zijn fundamenteel en een element van openbare dienstverlening. Ze kunnen niet met respect voor de geldende regelgeving afhankelijk gemaakt worden van discussies tussen ouders en school over de bijdrageregeling. Het kan dan ook niet dat met respect voor de geldende regelgeving de school omwille van de bijdrageregeling, een diploma of getuigschrift weigert af te geven. Een binding maken tussen bijdrageregeling en afgeven van diploma houdt ten minste in dat er kan gedacht worden dat er een direct of indirect inschrijvingsgeld is.

²⁶ CZB/V/KSO/2005/95 en CZB/V/KSO/2005/123

²⁷ CZB/V/KSO/2005/96

²⁸ CZB/V/KSO/2005/121

²⁹ CZB/V/KSO/2005/103

- Bijdrageregeling bij dubbel gebruik boeken en fotokopieën³⁰

Een school moet zich zo organiseren dat het een hoge uitzondering is dat de bijdrage voor ouders stijgt door voor één lesinhoud zowel kopieën als boeken te leveren.

Een boekenverkoop door de school is een facultatieve dienstverlening aan de ouders. Het is ouders niet verplicht om in te gaan op deze dienstverlening. Ouders behouden de vrijheid om zelf de voorziene boeken aan te schaffen. De school dient wel het nodige te doen om ten laatste in augustus de lijst van aan te kopen leermiddelen beschikbaar te stellen voor de ouders.

³⁰ CZB/V/KSO/2005/106

3.3.4 BIJDRAGEREGELING

Tijdstip bijdrageregeling en communicatie³¹

De onderwijsregelgeving bepaalt dat het schoolbestuur na advies van de participatieorganen de bijdrageregeling schriftelijk meedeelt met een duidelijk en volledig overzicht van de kosten. De bijdrageregeling krijgen de ouders bij de inschrijving mee, ten laatste bij de start van een schooljaar. Het is daarbij de bedoeling van de bijdrageregeling dat ouders vóór de start van het schooljaar een duidelijk zicht hebben op de kost die het nieuwe schooljaar meebrengt.

De Commissie is van oordeel dat de school er dient over te waken dat er verder voldoende communicatie is over de concrete bijdrageregeling. Ouders krijgen de mogelijkheid om op aanvraag alle mogelijke details van allerhande kosten en rekeningen te bekomen. Het is redelijk dat de school zelf niet het initiatief neemt om voor alle leerlingen de bewijsstukken van uitgaven voor te leggen. Ouders en school moeten voldoende met elkaar communiceren zodat een volledig inzicht kan bekomen worden aangaande schoolrekeningen, zij het voor de details op verzoek van de ouders.

- Forfaitaire kosten³²

Een term als 'forfait' voor kosten gemaakt voor één bepaalde leerling kan onduidelijkheid scheppen ten aanzien van de ouders.

In dit verband wordt niet aanvaard dat het schoolbestuur een algemeen bijdrageforfait voor organisatiekosten aanrekent.

Een beperkt reëel forfait per soort kostenpost (boeken, materiaal, ...) is omwille van administratieve verwerkingen wel aanvaardbaar.

Het is wel noodzakelijk dat het voor alle ouders duidelijk is welke verscheidene soorten kosten precies in het forfait zitten, o.a. via de bijdrageregeling die in de aanvang van het schooljaar verspreid wordt.

- Bijdrageregeling via privé-rekening van onderwijzend personeel³³

Er dient vermeden dat gelden bestemd voor schoolreizen en die verzameld worden onder de eindverantwoordelijkheid van de school, op een persoonlijke rekening van onderwijspersoneel bewaard worden. Het is zonder meer aan te bevelen dat deze gelden bewaard worden hetzij op een bijzondere rekening die ofwel geopend wordt door de school zelf, ofwel in voorkomend geval, door de leerkracht die zich bezighoudt met de organisatie van de schoolreis. In beide gevallen dient vermeden dat er vermenging is van vermogens. Ter bescherming van ouders, leerlingen en personeel, hoort het dus tot de taak van het schoolbestuur het innen van bijdragen op privé-rekeningen van personeel in opdracht van de school te vermijden. Deze discussie en verstoring van het onderwijsproces kunnen vermeden worden door het schoolbestuur de verantwoordelijkheid die haar is toegekend te laten opnemen.

³¹ CZB/V/KSO/2004/84

³² CZB/V/KSO/2004/84

³³ CZB/V/GZ/2005/114

- Minimum- en maximumbedrag³⁴

Het schoolbestuur dient bij de inschrijving alle ouders schriftelijk en duidelijk en precies op de hoogte te brengen van de verschillende soorten bijdragen. De ouders moeten voor de start van het schooljaar een overzicht hebben van de kosten voor het betrokken schooljaar.

Het kan niet dat onduidelijkheid vanwege het schoolbestuur over de bijdrage van ouders voor een bepaalde uitgave of discussies over betalingswijze een voldoende reden is om geen bijdrageregeling op te stellen. In het geval bepaalde bedragen nog niet precies berekend zijn, kan de school werken met een redelijk minimum- en maximumbedrag of informatie opvragen bij andere scholen of betrokken instanties.

- Wijzigingen van de bijdrage tijdens het schooljaar³⁵

Het kan niet de bedoeling zijn dat schoolbesturen, buiten kennelijke uitzonderingsgevallen met een uitzonderlijke reden of bijzondere omstandigheden, de bijdrageregeling tijdens het schooljaar aanpassen. Wanneer deze uitzonderingsgevallen zich zouden voordoen, kan een aanpassing van de bijdrageregeling na de voorziene procedures in het participatieproces.

³⁴ CZB/KL/KSO/2005/119

³⁵ CZB/V/KSO/2005/123

3.4 ONEERLIJKE CONCURRENTIE

3.4.1 ALGEMEEN

De Commissie is van oordeel dat de eerlijke concurrentie tussen scholen bestaat uit twee elementen, enerzijds eerlijkheid inzake informatie en publiciteit rond de onderwijsorganisatie en anderzijds eerlijkheid inzake de andere activiteiten van een school.

Een schoolbestuur mag alle mogelijke informatie verstrekken over en publiciteit maken voor haar onderwijs- en opvoedingsaanbod. Andere scholen mogen daarbij niet betrokken worden in de vorm van vergelijkingen, negatieve vaststellingen, aanvallen op, enz.

Een schoolbestuur dient de eerlijke concurrentie ook na te komen in het geheel van zijn werking. De school kan geen handelingen stellen of activiteiten organiseren buiten het onderwijs die strijdig zijn met de wet of hetgeen gebruikelijk is binnen het onderwijsdomein.

3.4.2 ADVIEZEN EN BESLISSINGEN

- Oneerlijke concurrentie inzake aantrekken van leerlingen³⁶

In dit dossier werd geen advies opgesteld omwille van onvoldoende gegevens. (zie ook 3.1.)

³⁶ CZB/V/KBO/2005/90

3.5 POLITIEKE ACTIVITEITEN

3.5.1 ALGEMEEN

Politieke propaganda is verboden in een school of centrum. Met politieke propaganda wordt bedoeld de gedragsbeïnvloeding van burgers, leerlingen, personeel om rechtstreeks (verkiezingsbord) of onrechtstreeks (actie door een partij of een organisatie die aanleunt bij een partij) steun te bekomen voor een politieke partij of beweging. Politieke propaganda en politieke activiteiten in de onderwijsinstellingen, door welke persoon of instantie dan ook en ongeacht voor wie bestemd, zijn verboden. Alles wat te maken heeft met politieke verkiezingen moet buiten het domein van de school gehouden worden.

De wetgever heeft een breed verbod op het oog gehad omdat het de bedoeling is dat het onderwijs in alle gevallen neutraal is ten aanzien van elke politieke activiteit. Het breed verbod op politieke activiteiten geldt ten aanzien van het schoolbestuur en de verschillende instanties binnen de school.

Uitzonderingen hierop zijn de vorming tot burgerzin, de syndicale werking ten aanzien van het personeel van de school en het gebruik van schoollokalen door de overheid bij de organisatie van verkiezingen of referenda.

3.5.2 ADVIEZEN EN BESLISSINGEN

- Politiek initiatief op school : Parlement@school³⁷

Een activiteit tijdens de lessuren of opendeurdagen waarbij de politieke mandatarissen van slechts één politieke partij aan bod komen, is wellicht een in het daglicht zetten van die ene politieke strekking en dus publiciteit ervoor. Uit de betrokken website (parlement-at-school) blijkt duidelijk dat slechts één politieke partij de activiteit in de school ondersteunt. De activiteit is dan ook in strijd met een decretaal verbod inzake politieke propaganda.

Het is de taak van het onderwijs ervoor te zorgen dat leerlingen de kennis en vaardigheden verwerven om bij te dragen tot en te bouwen aan een democratische samenleving en dat ze voorbereid worden tot het maken van eigen (politieke) keuzes. Een kennismaking met de werking van de democratie en met de fundamentele waarden en rechten die aan een democratische samenleving ten grondslag liggen, vormt dan ook een belangrijk onderdeel van de eindtermen voor het basis- en secundair onderwijs.

De concrete invulling van deze eindtermen behoort tot de autonomie van de school. De school bepaalt zelf hoe en met welke activiteiten ze de eindtermen nastreeft (mandatarissen, teksten, professoren, bezoek aan instellingen, e.a.). Bovendien heeft de school in het leerplan de mogelijkheid om naast de eindtermen nog andere eigen pedagogische of andere doelen op te nemen. De school dient binnen haar autonomie rekening te houden met het decretaal verbod op politieke propaganda.

³⁷ CZB/V/KSO/2005/111

De Commissie vindt het wel aanvaardbaar dat, zo de school kiest om mandatarissen uit te nodigen, steeds alle op het betrokken niveau vertegenwoordigde politieke partijen zijn uitgenodigd. Ook in dit verband ligt het hoofdaccent op de waarden, de werking van de democratie en haar instellingen.

3.6 HANDELSACTIVITEITEN

3.6.1 ALGEMEEN

Een bestuur (school, centrum) kan slechts handelsactiviteiten verrichten voor zover deze geen daden van koophandel zijn en zo ze verenigbaar zijn met de onderwijsopdracht.

1. Handelsactiviteiten

a) Geen daden van koophandel

Een handelsactiviteit is volgens de rechtspraak pas een daad van koophandel indien deze in essentie gericht is op persoonlijke verrijking. Winstoogmerk en speculatie maken het wezen zelf uit van de handel. Om een daad van koophandel uit te maken, moet een handelsactiviteit enerzijds behoren tot de lijst van ‘objectieve daden van koophandel’ en anderzijds gericht zijn op persoonlijke verrijking.

De onderwijswetgever heeft expliciet bepaald dat handelsactiviteiten in scholen of centra geen daden van koophandel mogen zijn. Een onderwijsinstelling kan dus geen daad van koophandel verrichten louter en alleen ter verrijking van haar bestuur of ter verrijking van personen die al dan niet als personeelslid bij het onderwijs zijn betrokken. Een bestuur kan echter wel een beperkt vermogensvoordeel (een marginaal winstoogmerk) nastreven ter bekostiging van haar werking.

Het is aan de Commissie zorgvuldig bestuur om uit te maken of een bepaalde activiteit van een bestuur al of niet een daad van koophandel is.

b) De wet op de handelspraktijken geldt

De onderwijsregelgeving definieert niet langer onder welke voorwaarden, aan welke personen en tegen welke prijzen de door scholen geproduceerde voorwerpen mogen worden verkocht of diensten mogen worden geleverd. De betrokken scholen kunnen zelf een handelswijze bepalen, maar rekening houdende met de regelgeving op het gebied van handelspraktijken.

- Ten eerste houdt dit in dat de eerlijke handelsgebruiken moeten gerespecteerd worden. De verkoper mag geen schade toebrengen aan de beroepsbelangen van andere verkopers of aan de belangen van de kopers.

- De handelspraktijkenwet brengt mee dat het schoolbestuur alle informatie geeft aan de kopers. Het schoolbestuur moet de koper te goeder trouw behoorlijke en nuttige informatie geven over de kenmerken van het product of de dienst en de verkoopvoorwaarden.

- Verder is er onder meer nog het verbod op onrechtmatige bedingen. Het gaat hier over het verbod voor een aantal handelingen of verbintenissen tussen verkoper (schoolbestuur) en koper. Zo zijn onder meer verboden: willekeurige prijzen, de verkoper ontslaan van verantwoordelijkheid inzake verborgen gebreken, afgedwongen aankopen waarbij leerlingen verplicht zijn een product of dienst af te nemen, e.a.

2. Verenigbaar met de onderwijsopdracht

Als tweede voorwaarde wordt gesteld dat de handelsactiviteiten verenigbaar zijn met de onderwijsopdracht van de school of het centrum. De "verenigbaarheid" houdt in dat de activiteiten kaderen in de onderwijsopdracht (bijvoorbeeld, de afwerking van het programma of de normale dienstverlening aan de leerlingen) of, indien zij niet rechtstreeks bijdragen tot de verwezenlijking van de onderwijsopdracht, een occasioneel karakter hebben.

Met "occasioneel" komt men terecht bij de vzw-wetgeving. Daar is sprake van bijkomende en bijkomstige winstgevendende activiteiten. Deze activiteiten zijn toegelaten indien ze noch de voornaamste bezigheid, noch de voornaamste bron van inkomsten zijn van het schoolbestuur. De bijkomende of bijkomstige activiteiten ondersteunen het schoolbestuur bij haar hoofddoel: onderwijs organiseren.

3.6.2 ADVIEZEN EN BESLISSINGEN

- Niet schoolgebonden hulpverlening in het gewoon onderwijs (CZB/V/KBO/2005/97)

De Commissie zorgvuldig bestuur is van mening dat het inschakelen van de niet schoolgebonden hulpverleners voor de onderwijswetgeving kan worden beschouwd als een toegelaten medewerking aan een beroepsuitoefening. Het zijn activiteiten die verenigbaar zijn met de opdracht van de school omdat ze in het verlengde liggen van de schoolgebonden dienstverlening door de school.

De organisatie van een niet schoolgebonden hulpverlening tegen betaling door ouders in onderwijslokalen zonder enige tegenprestatie ten aanzien van de school lijkt de Commissie zorgvuldig bestuur niet aanvaardbaar. Het is redelijk dat wanneer de school meewerkt aan het verwerven van een inkomen door externe hulpverleners, dat er door de school onkosten worden aangerekend. Een school dient in elk geval als minimum haar onkosten aan te rekenen bij de desbetreffende zorgverstrekker. Hierbij dient ook rekening gehouden te worden met het feit dat schoolbesturen subsidies inzake gebouwen en een werkingsbudget van de overheid ontvangen met als doelstelling onderwijs verstrekken.

- Individuele foto's van leerlingen tijdens de lessen in de school³⁸

Het verkopen van individuele foto's van leerlingen, in zoverre het nemen ervan geen noodzaak is binnen het administratief beheer of de pedagogische werking van de school, is niet toegelaten omdat het een handelsactiviteit is die niet verenigbaar is met de onderwijsopdracht, omdat elke onderwijsdoelstelling ontbreekt.

Het nemen van klassenfoto's binnen een bepaalde pedagogische werking of van individuele foto's binnen het administratief beheer van de school, is wel toegelaten. In geval van de klassenfoto's kunnen deze aangekocht worden door de leerlingen.

Er mag evenwel in geen enkel geval sprake zijn van enige aankoopverplichting voor de leerlingen en de ouders.

³⁸ CZB/V/KBO/2005/88

Het is tevens onaanvaardbaar dat bij de organisatie van foto's voor leerlingen lessen wegvallen en dat onderwijspersoneel actief wordt ingezet tijdens de uren van het noodzakelijk lesprogramma.

- Individuele foto's van leerlingen door het oudercomité³⁹

Organisatie en verkoop van individuele foto's van leerlingen valt voor een school buiten de normale onderwijsdienstverlening aan leerlingen en is niet verenigbaar met de onderwijsopdracht.

Een oudercomité of vriendenkring mag instaan voor de organisatie van individuele foto's voor leerlingen, zowel juridisch als voor de praktische organisatie. Dit betekent dat de organisatie van individuele foto's van leerlingen buiten de uren valt van het noodzakelijke lesprogramma. Individuele foto's van leerlingen door een oudercomité of vriendenkring kan niet inhouden dat lessen wegvallen en dat personeel tijdens de onderwijsuren belast wordt met de praktische organisatie.

De aandacht wordt ook gevestigd op het feit dat de samenwerking tussen een oudercomité of vriendenkring en een fotograaf een overeenkomst onder vrijwillige voorwaarden inhoudt. Het staat elke fotograaf vrij om te onderhandelen met deze organisaties.

Inzake foto's kan een school, oudercomité of vriendenkring nooit enige verplichting tot aankoop doen gelden ten aanzien van de leerlingen of de ouders.

- Verkoop van producten na onderwijsprogramma⁴⁰

Het verkopen van producten als gevolg van het voorziene onderwijsprogramma aan leerlingen of aan derden is een aanvaardbare handelsactiviteit voor een school. Het schoolbestuur dient de regels inzake eerlijke handelspraktijken na te komen, waarbij o.a. geen willekeurige prijzen aangerekend worden en er voldoende informatie verstrekt wordt. Het schoolbestuur kan geen verplichtingen tot aankoop opleggen aan leerlingen en hun ouders.

- Aanvragen van een patent⁴¹

Het is binnen bepaalde voorwaarden toegelaten voor schoolbesturen met een technische afdeling om met de hulp van externe personen of bedrijven aan leerlingen de praktijkkennis en -kunde van vakken uit het lesprogramma bij te brengen of te verhogen. De samenwerking met externen dient dan te kaderen in de realisatie van het onderwijsproces. Het is dan ook logisch dat de samenwerking dient beperkt te worden tot hetgeen de school elk jaar vast voorziet als periode van lesprogramma of van stageperiode. De praktijklessen dienen op een pedagogisch verantwoorde wijze te verlopen onder verantwoordelijkheid van het onderwijspersoneel.

Voor bepaalde producten die tot stand komen in het lesprogramma, al of niet in samenwerking met een privé-bedrijf, mag een patent genomen worden. Het patent wordt ingeschreven op naam van het schoolbestuur en niet op de naam van leerlingen of personeel.

³⁹ CZB/V/KBO/2005/85

⁴⁰ CZB/V/KSO/2005/91

⁴¹ CZB/V/KSO/2005/108

Van het aanvragen en het bezit van een patent door een school moet worden onderscheiden met het commercialiseren daarvan. In voorkomend geval zal opnieuw de vraag moeten worden gesteld naar de verenigbaarheid met de opdracht van de school. In de regel zou de commercialisering allicht aan derden moeten worden toevertrouwd. Het is een opdracht van het schoolbestuur om er over te waken dat bij een commercialisering van het patent de uitgaven van de school beperkt zijn en de inkomsten van de school maximaal. Daar de hoofdplicht van een schoolbestuur kwalitatief onderwijs verstrekken is, dienen de inkomsten van de school het onderwijs aan de leerlingen ten goede te komen.

- Afname van drank op school⁴²

Het behoort tot de autonomie van een schoolbestuur om in het kader van een gezondheidsbeleid afspraken te maken inzake beschikbaarheid van dranken op school. Alzo kan het schoolbestuur in samenspraak met de participatieorganen beslissen om bijvoorbeeld frisdranken op school volledig te weren, zowel voor wat betreft de verkoop in de school als voor de drankjes die door de ouders aan de kinderen worden meegegeven.

Het vrijblijvend te koop aanbieden van drankjes aan de leerlingen en tegen een normale prijs, is een handelsactiviteit die verenigbaar is met de onderwijsopdracht. De verkoop van drankjes kan beschouwd worden als het aanbieden van een product dat in rechtstreeks verband staat met het schoolleven. Het is niet abnormaal dat tijdens pauzes de leerlingen een drank verbruiken. De leerlingen moeten evenwel vrijblijvend van deze service gebruik kunnen maken. Het schoolbestuur mag dus drankjes verkopen aan de leerlingen vermits dit behoort tot de normale dienstverlening aan de leerlingen.

Het schoolbestuur dient wel de regels bij een eerlijke handelspraktijk na te komen, waarbij o.a. geen willekeurige prijzen aangerekend worden en voldoende informatie verstrekt wordt.

Het is wel zo dat het schoolbestuur de leerlingen niet kan verplichten drankjes op school aan te kopen. Ouders blijft het desgevallend toegelaten om drankjes aan hun kinderen mee te geven.

Voor wat betreft de dranken die toegelaten zijn in de school, hoe beperkt in aantal ook, dient de vrijheid voor de ouders behouden te worden: verkoop door de school of meebrengen door de leerlingen.

⁴² CZB/V/KBO/2005/109

3.7 RECLAME EN SPONSORING

3.7.1 ALGEMEEN

De onderwijsregelgeving bepaalt dat scholen kunnen werken met sponsoring en reclame mogen toelaten. De decreetgever heeft evenwel een aantal grenzen vastgelegd en reclame in bepaalde gevallen beperkt of uitgesloten.

- Een schoolbestuur dat reclame toelaat in het basisonderwijs, waakt erover dat:

1° de verplichte onderwijsactiviteiten en de leermiddelen vrij blijven van reclameboodschappen;

2° de facultatieve onderwijsactiviteiten vrij blijven van reclameboodschappen, behoudens de sponsorvermelding;

3° reclameboodschappen kennelijk niet onverenigbaar zijn met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de school;

4° reclameboodschappen de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang brengen.

De sponsorvermelding uit 2° is onderworpen aan de beperkingen van 3° en 4°.

De regelgeving spreekt zich niet uit over de plaats van sponsoring binnen de leermiddelen en onderwijsactiviteiten.

De regelgeving stelt wel dat een basisschool geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van een overheid (sponsoring) mag aannemen. Dit moet in het schoolreglement aangegeven staan. Dit betekent dat een basisschool sponsoringinkomsten mag verzamelen en over de visie overleg pleegt in de participatieorganen.

- Een bestuur verantwoordelijk voor andere onderwijsniveaus dat reclame of sponsoring toelaat, waakt erover dat:

1° de leermiddelen vrij blijven van reclameboodschappen;

2° alle onderwijsactiviteiten vrij blijven van reclameboodschappen, behoudens de sponsorvermelding;

3° reclame- en sponsoringboodschappen kennelijk niet onverenigbaar zijn met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de instelling;

4° reclame- en sponsoringboodschappen de objectiviteit, geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van de instelling niet in het gedrang brengen.

De sponsorvermelding uit 2° is onderworpen aan de beperkingen van 3° en 4°.

De regelgeving spreekt zich niet uit over de plaats van de sponsoring binnen de leermiddelen en onderwijsactiviteiten. In principe zijn sponsoringinkomsten wel mogelijk.

- Voor reclame en sponsoring geldt ook nog de regeling op het gebied van handelswetgeving.

3.7.2 ADVIEZEN EN BESLISSINGEN

- Verzamelen door de school van bestellingen⁴³

Een schoolbestuur kan beslissen omwille van de gelijkvormigheid en vlotte opstart van het schooljaar goederen te verkopen die te maken hebben met het leren en opvoeden in de school. Dit is een handelsactiviteit. De aankoopwijze en de prijzen komen ter sprake in de participatieorganen en zijn terug te vinden in de bijdrageregeling. De school staat in voor een gelijke behandeling van de leerlingen los van commerciële doelstellingen. Ze levert anoniem in de school zelf tijdig de nodige leermaterialen. Daarbij zijn er geen aankoopverplichtingen.

De Commissie zorgvuldig bestuur stelt vast dat in dit dossier het betrokken privé-bedrijf via de schoolorganisatie bestelbonnen voor schoolgerief zal ophalen bij de leerlingen. Het materiaal wordt geleverd door het privé-bedrijf uit eigen collectie of na aankoop bij andere uitgevers.

Uit de beperkte informatie die beschikbaar is concludeert de Commissie zorgvuldig bestuur dat het gaat om een niet toegelaten reclamecampagne. Leerlingen en ouders worden zoveel mogelijk in contact gebracht met het betrokken privé-bedrijf: briefwisseling, pakketten, winkelbezoek. De publiciteit voor één bepaald privé-bedrijf houdt een strijdigheid in met de decretale principes inzake toegelaten reclame en sponsoring door scholen. Decretaal is bepaald dat scholen bij reclame dienen te waken over objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van de school.

- Banner van een bedrijf op de website van een school⁴⁴

Voor een lokale onderwijsgemeenschap kan een schoolwebsite in verband gebracht worden met facultatieve activiteiten in ruime zin. Het raadplegen van een schoolwebsite is een individuele beslissing van ouders, leerling, publiek. De schoolwebsite wordt in de perceptie van het publiek wel beschouwd als een onderdeel van de onderwijsgemeenschap.

Een schoolwebsite ongeacht de eigenaar of de organisator dient vrij te zijn van zuiver commerciële reclameboodschappen. Het kan niet de bedoeling zijn dat de school tijd en energie besteed aan de promotie van commerciële bedrijven en producten. Er stelt zich ook een vraag naar het soort bedrijven en producten dat aangeboden wordt. De vrees bestaat dat dergelijke wijze van reclame voeren voor bedrijven of merken in strijd kan zijn met de decretale principes inzake objectiviteit, geloofwaardigheid en betrouwbaarheid binnen het onderwijsdomein.

Een schoolbestuur kan handelsactiviteiten verrichten als er geen persoonlijke verrijking is en voor zover ze verenigbaar zijn met de onderwijsopdracht. Het plaatsen van een commerciële aankoopboodschap op de schoolwebsite houdt in dat louter commerciële privé-bedrijven hun omzet en inkomsten zien verhogen. In dergelijk geval gaat het niet meer om de toegelaten handelsactiviteiten maar om niet toegelaten medewerking aan daden van koophandel die winst als enig doel hebben.

⁴³ CZB/V/GZ/2005/98

⁴⁴ CZB/V/KSO/2005/100

Het plaatsen van een commerciële aankoopboodschap op een schoolwebsite is dus strijdig met de decretale principes inzake reclame en toegelaten handelsactiviteiten.

- Sponsoring in deeltijds kunstonderwijs⁴⁵

Uit de onderwijsregelgeving blijkt dat in het deeltijds kunstonderwijs een sponsorvermelding wel aanvaardbaar is, waarbij enkel melding gemaakt wordt van de namen of merknamen van zelfstandigen, verenigingen of bedrijven die de school genegen zijn of een bijdrage aan een schoolproject leveren. Het gaat dan om informatie over die privé-organisaties, waarbij het schoolbestuur vermijdt dat een aanvaardbare sponsorvermelding een echte reclameboodschap wordt. De sponsorvermelding kan niet bij de gebruikte leermiddelen (boeken, instrumenten). De sponsorvermelding kan waar vrijwillige of verplichte onderwijsactiviteiten doorgaan.

Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor sponsorvermeldingen. De Commissie vraagt wel het schoolbestuur, voorafgaand aan eventuele sponsorvermeldingen, overleg te plegen in de participatieorganen over het te voeren schoolbeleid terzake.

- Gesponsord ontbijt door ouderverenigingen⁴⁶

Een project met gesponsorde ontbijten is een organisatie van ouders en ouderverenigingen en niet van een of meerdere schoolbesturen. De ouders werken daarvoor samen met een consortium van economische partners. Omwille van de openheid en transparantie werden de namen en meeste logo's van de meewerkende partners vermeld op de achterzijde van de informatiefolder. Dit project wordt enkel georganiseerd op een weekenddag en bestaat uit twee luiken. Er wordt begonnen met een evenwichtig, gratis aangeboden ontbijt voor ouders en kinderen, gevolgd door een bewegingsluik dat allerlei vormen kan aannemen.

De Commissie vindt het project maar aanvaardbaar als de materiële en personele inbreng van de betrokken schoolbesturen minimaal is. Het is niet strijdig met het decretaal verbod voor schoolbesturen op reclame en sponsoring, voor zover het een initiatief is en blijft van en door de ouders.

Tijdens het ontbijt is er publiciteit voor commerciële producten inzake voeding. Het is duidelijk een opdracht van het schoolbestuur om af te wegen of het project niet in strijd is met het lopende schoolbeleid inzake gezonde voeding. Bij tegenstrijdigheid is er mogelijks een onverenigbaarheid met het pedagogisch project van de school en mogelijks een verlies aan geloofwaardigheid en betrouwbaarheid.

- Sponsoring fluohesjes door een privé-bedrijf⁴⁷

Het uitdelen van fluohesjes met sponsorvermelding maakt niet direct deel uit van het opvoedings- en onderwijsproces in strikte zin en kan ondergebracht worden bij de aanvullende facultatieve schoolactiviteiten. Het betreft dus geen reclame of sponsorvermeldingen bij verplichte onderwijsactiviteiten, leermiddelen of didactisch materiaal.

⁴⁵ CZB/V/KSO/2005/102

⁴⁶ CZB/V/GZ/2005/107

⁴⁷ CZB/V/KBO/2005/116

Er is geen sprake van het mengen van informatie rond leren en opvoeden en reclame, omdat de fluohesjes gebruikt worden buiten het school- en lesgebeuren en zelfs buiten de school. De onderwijsregelgeving laat dus toe dat buiten de leermiddelen en onderwijsactiviteiten en met respect voor de decretale en wettelijke principes inzake reclame en handelspraktijken, een individuele school personeel, tijd en ruimte beschikbaar maakt voor een campagne rond verkeersveiligheid met sponsorvermelding door bedrijven. De decretale principes inzake reclame vereisen wel een verenigbaarheid met de doelstellingen van de school.

Het is dus toelaatbaar dat kinderen uitgerust worden met fluohesjes met een bescheiden vermelding van de naam van een privé-bedrijf en van de gemeente.

Het betrokken schoolbestuur tenslotte, dient overleg te plegen met leerlingen, personeel en ouders over het te voeren schoolbeleid ter zake. Het is aan de lokale onderwijsgemeenschap om enerzijds de bijkomende taakbelasting naast onderwijs in te schatten en anderzijds de toegelaten omgang met sponsorvermelding concreet af te spreken.

- Verkoop van softwarelicentie via de school aan de leerlingen⁴⁸

De school mag geen commerciële reclamecampagne voeren voor een bepaald softwarebedrijf. Elke commerciële reclameboodschap (tekst, foto) die het bedrijf zijn producten of merken onder de aandacht brengen of suggereren is in strijd met de decretale regelgeving inzake reclame.

In het kader van de eerlijke concurrentie kan de school niet verplicht worden om een gelijkaardig aanbod van andere bedrijven zonder meer te weigeren. Verder is het zo dat in dit verband de federale regelgeving inzake concurrentie en handelspraktijken ter zake geldig blijft voor de scholen en het softwarebedrijf.

De producten van het softwarebedrijf mogen wel onder de aandacht gebracht worden. Via interne tijdschriften en sobere publicaties kan het schoolbestuur op neutrale en objectieve wijze informatie geven over het bestaan en de verkoopsmogelijkheden.

Het kan daarbij niet de bedoeling zijn dat onderwijspersoneel instaat voor de reclame en de verdeling van de producten.

De schoolbesturen worden gevraagd overleg te plegen met leerlingen, personeel en ouders over het te voeren schoolbeleid terzake. Het is aan de lokale onderwijsgemeenschap om enerzijds de bijkomende taakbelasting in te schatten en anderzijds de toegelaten omgang met reclame af te spreken.

⁴⁸ CZB/V/GZ/2005/117

3.8 PARTICIPATIE

3.8.1 ALGEMEEN

De regelgeving inzake participatie op school voor het gesubsidieerd onderwijs stelt dat inzake overlegbevoegdheid de schoolraad en het schoolbestuur in een gezamenlijke vergadering in dialoog met elkaar treden. Dit houdt in dat ouders voorstellen en aanpassingen kunnen formuleren en dat het schoolbestuur een reactie geeft. Dit gebeurt met het oog op het bereiken van overeenstemming, waarna het schoolbestuur het bereikte akkoord uitvoert. Indien er geen overeenstemming bereikt wordt, beslist het schoolbestuur. Zo heeft de schoolraad overlegbevoegdheid over het opstellen of wijzigen van het schoolreglement en de financiële bijdragen die aan de ouders gevraagd worden.

Het huishoudelijk reglement van de schoolraad bevat een aantal afspraken over de concrete uitvoering van de participatierechten. Het is bedoeld afspraken te hebben over informatie-uitwisseling tussen schoolraad, directie en schoolbestuur.

Het decreet inzake de participatie op school voorziet ook in de mogelijkheid van de oprichting van een geschillencommissie. Ze is bedoeld als een arbitragecommissie bij conflicten tussen schoolbestuur en schoolraad.

Volgens het decreet inzake participatie behandelt de Commissie Zorgvuldig Bestuur enkel klachten. Vragen en adviezen behoren tot de verantwoordelijkheid van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming.

3.8.2 ADVIEZEN EN BESLISSINGEN

- Overleg over het schoolreglement en de bijdrageregeling⁴⁹

De onderwijsregelgeving bepaalt voor het basisonderwijs dat het schoolreglement met de bijdrageregeling aan de ouders wordt medegedeeld bij de inschrijving. Ten laatste bij de start van het schooljaar kennen de ouders vooraf de interne afspraken voor de gehele school en de kostprijs van het te volgen schooljaar.

Wijzende op de onderwijsregelgeving is het de opdracht van schoolbestuur en directie om een schoolreglement op voorhand (voorafgaand aan het schooljaar) op te stellen en daarover overleg hebben met de betrokken partners in de schoolraad. Dergelijke handelswijze is niet zomaar voorzien in de regelgeving. Ze creëert een eerlijke, behoorlijke en open relatie met de participatieorganen en met alle ouders. Een voldoende planning ter zake (mei-juni) houdt in dat alle betrokkenen nog ruimte hebben om kennis te nemen en samen te overleggen over een schoolreglement dat door de volledige lokale onderwijsgemeenschap is gedragen.

⁴⁹ CZB/P/BO/2005/112

DEEL IV. BIJLAGE

4.1. Samenstelling van de Commissie (BVR van 19 augustus 2004)

Art. 1. De heer Ernest DUYS, emeritus kamervoorzitter Arbeidshof, wordt aangesteld als voorzitter van de Commissie zorgvuldig bestuur.

Art. 2. Worden aangesteld als effectieve en plaatsvervangende leden van de kamer van de Commissie zorgvuldig bestuur, bevoegd voor het basisonderwijs:

1° Effectief lid: Walter COOLS, met als plaatsvervangers: Luc MUYLAERT, Riki PINXTEN, Jozef SCHOOLS,

2° Effectief lid: Nele WILLEMS, met als plaatsvervangers: Paul DE WINNE, Marc Henry CORNELY, Francis DERYCKERE,

3° Effectief lid: Raf VERSTEGEN, met als plaatsvervangers: Etienne BECUWE, Ann BECKERS,

4° Effectief lid: Jean DUJARDIN, met als plaatsvervangers: Etienne BECUWE, Ann BECKERS.

Art. 3. Worden aangesteld als effectieve en plaatsvervangende leden van de kamer van de Commissie zorgvuldig bestuur, bevoegd voor het secundair onderwijs, de centra voor leerlingenbegeleiding, het deeltijds kunstonderwijs en het volwassenenonderwijs;

1° Effectief lid:, Luc MUYLAERT, met als plaatsvervangers: Walter COOLS, Jozef SCHOOLS, Riki PINXTEN,

2° Effectief lid: Marc Henri CORNELY, met als plaatsvervangers: Nele WILLEMS, Paul DE WINNE, Francis DERYCKERE,

3° Effectief lid: Raf VERSTEGEN, met als plaatsvervangers: Etienne BECUWE, Ann BECKERS,

4° Effectief lid: Jean DUJARDIN, met als plaatsvervangers: Etienne BECUWE, Ann BECKERS.

4.2. Overzicht van de adviezen en beslissingen in 2005

- CZB/V/KSO/2004/84: Secundair onderwijs: Bijdrageregeling voor organisatiekosten
- CZB/V/KBO/2005/85: Individuele foto's van leerlingen door het oudercomité
- CZB/V/KBO/2005/86: Basisonderwijs: Kosten logopedie bij dyscalculie
- CZB/V/KSO/2005/87: Secundair onderwijs: geldboetes op school
- CZB/V/KBO/2005/88: Individuele foto's van leerlingen
- CZB/V/KBO/2005/89: Kleuteronderwijs: Kosten logopedie bij uitspraakachterstand
- CZB/V/KBO/2005/90: Oneerlijke concurrentie inzake aantrekken van leerlingen
- CZB/V/KSO/2005/91: Verkoop van producten na onderwijsprogramma
- CZB/V/KSO/2005/92: Secundair onderwijs: Gratis theorie KTA-rijschool
- CZB/V/KSO/2005/93: Secundair onderwijs: CD-rom als leermiddel
- CZB/V/KBO/2005/94: Basisonderwijs: Bijdrage voor verbruiksmaterialen
- CZB/V/KSO/2005/95: Secundair onderwijs: Bijdrage voor schooluitstap met afwezigheid en diefstal
- CZB/V/KSO/2005/96: Secundair onderwijs: Bijdrage voor boeken bij schoolverandering
- CZB/V/KBO/2005/97: Basisonderwijs: Kosten niet schoolgebonden hulpverlening gewoon onderwijs
- CZB/V/GZ/2005/98: Verzamelen door de school van bestellingen
- CZB/V/KBO/2005/99: Basisonderwijs: Kosten bij de verplichting voor een fietshelm
- CZB/V/KSO/2005/100: Secundair onderwijs: Banner van een bedrijf op website van een school
- CZB/V/KSO/2005/101: Secundair onderwijs: Solidariteitsbijdrage voor het arbeidsgeneeskundig onderzoek bij stages
- CZB/V/KSO/2005/102: Deeltijds kunstonderwijs: Bijdrageregeling en sponsoring
- CZB/V/KSO/2005/103: Secundair onderwijs: Bijdrage voor fotokopieën en thuis afprinten

- CZB/KL/KBO/2005/104: Basisonderwijs: Bijdrage voor leer- en werkboeken
- CZB/V/KBO/2005/105: Basisonderwijs: Bijdrage voor seksuele voorlichting
- CZB/V/KSO/2005/106: Secundair onderwijs: Bijdrage voor leerboeken en fotokopieën
- CZB/V/GZ/2005/107: Gesponsord ontbijt door ouderverenigingen
- CZB/V/KSO/2005/108: Secundair onderwijs: Aanvragen van een patent
- CZB/V/KBO/2005/109: Basisonderwijs: Verplichte afname van drank op school
- CZB/V/KBO/2005/110: Basisonderwijs: Bijdrage voor aankoop opbergkoffer
- CZB/V/KSO/2005/111: Secundair onderwijs: Politiek initiatief op school
- CZB/P/BO/2005/112: Basisonderwijs: Overleg over het schoolreglement
- CZB/V/KBO/2005/113: Bijdrage voor elementaire schoolbenodigheden
- CZB/V/GZ/2005/114: Bijdrageregeling via privé-rekening van onderwijzend personeel
- CZB/V/KBO/2005/116: Basisonderwijs: Sponsoring fluohesjes door privé-bedrijf
- CZB/V/GZ/2005/117: Verkoop van softwarelicentie via school aan leerlingen
- CZB/V/KBO/2005/118: Basisonderwijs: Bijdrage voor bos-, Schelde- en zeeklassen
- CZB/KL/KSO/2005/119: Secundair onderwijs: Tijdstip bijdrageregeling
- CZB/V/KBO/2005/120: Basisonderwijs: Bedrag op elektronische betaalkaart
- CZB/V/KSO/2005/121: Secundair onderwijs: Bijdrage voor drukwerk, vergeten pas en annulatieverzekering
- CZB/V/KSO/2005/122: Secundair onderwijs: Bijdrage voor cursus 'Eerste Hulp bij Studeren'
- CZB/V/KSO/2005/123: Secundair onderwijs: Bijdrage voor schooluitstappen